

સુધારા

વધારા સાથે.

પ્રવિણા વિલાસી

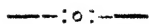
કાવ્ય—માળા

લાગ બીજો.

દાહરો.

કરો ભક્તિ કરીનારની, કરો પરમાર્થ કામ;
સુકૃત જગમાં કરો, સદા રહે અવિચળ નામ.

રચનાર તથા અપાવનાર,
લાલશંકર ઇન્દિરલાલ ત્રીવેદી તથા
શંકરલાલ પીતામ્બર વ્યાસ,
કાળુપુર ભંડેરી પોળ—અમદાવાદ તથા મુંબઈ.

સંવત ૧૯૭૪.] સર્વ હક્ક સ્વાધીન. [સને ૧૯૧૮.

આવૃત્તિ બીજી પ્રત ૧૦૦૦.

મુદ્રય એક આનો.

પહેલો ભાગ અમારી પાસેથી મળશે.

ગુજરાતી કોપીચક્રવર્તી કેઈમાં પૂછતા સવાલો.

પ્રભુને ત્યાં પાપ પુન્ય જરૂરી પૂછશે.

તમે કેટલા બંગલાઓ બનાવ્યા? તમે કેટલા દામ મઠિ બચાવ્યા?
ચલાવી તમે કેટલી ત્યાં દુકાનો? પ્રભુ તે તમોને નથી પુછવાનો.
તમે કેટલી રોજ ચીરોઠ પુકા? તમે કેટલી વાપરી ચાહ ભુકી?
તમે ચાવતા કેટલા રોજ પાનો? પ્રભુ તે તમોને નથી પુછવાનો.
કઈ જાતના પહેરતા બુટ જોડા? ધરે રાખતા કેટલા ગાય ઘોડા?
હતા કેટલા ગાડી ને ગાડીવાનો? પ્રભુ તે તમોને નથી પુછવાનો.
તમે કેટલી બાઈ ભાષા બણ્યા છો? બીએ, એમે. એમડી શું થયા છો?
થયા છો જે.પી., છો ચાંદ સી.આઈ.ઇ.નો? પ્રભુ તે તમોને નથી
પુછવાનો.

કઈ જાતના ખારતા ઘેર લેમ્બો? કઈ જાતની વાપરી બેસ્ટ કેપો?
બીજો ડ્રેસ હતો કેવો પહેરવાનો? પ્રભુ તે તમોને નથી પુછવાનો.
તમે કેટલાં બાઈ વસ્ત્રો ભેગાં કર્યાં છો? કઈ જાતના અતરો વાપર્યાં છો?
તમે વાપર્યાં પાન ગુલાબદાનો? પ્રભુ તે તમોને નથી પુછવાનો.
ઉનાળે હવા ખાવા કયે સ્થળે જાતા? તમે રેલવેમાં કયો વર્ગ લેતા?
તમે કેટલી મીજબાની કરી જીવાનો? પ્રભુ તે તમોને નથી પુછવાનો.
મુલાકાત લીધી તમે હોટલોની? ભાગી ગરદનો કેટલી બોટલોની?
લવંડર અને સેન્ટની શીશીઓની? પ્રભુ તે તમોને નથી પુછવાનો.

ત્યારે પ્રભુ તમોને શું પુછશે?

તમે કેટલી પ્રભુની ભક્તિ કાઢી? ગરીબો તણી શી આશીશ લીધી?
તમે કેટલાં કાંધાં પુન્ય કામો? પ્રભુ તે તમોને જરૂરી પુછવાનો.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૭૫૩૩

વર્ગાંક

પુસ્તકનું નામ ત્રિવિજ્ઞાનવિલાસ કાવ્યમંડા

વિષય દ-૧૪

કેશનેબલોને સ્વર્ગની નોટીસ.

(Notice from Heaven.)

(રાગ—ધરી યાદ અમદાવાદથી એકાદ વસ્તુ લાવજો.)

શ્રીય બેન બંધુઓ આ નોટીસ ધ્યાનમાં રાખજો,
વળી હોય દીલમાં જો દયા તો દુર્ગુણોને ત્યાગજો;
સ્વર્ગમાં સુધરેલ કેશન નહી મળે તે લાવવા સંભારજો,
માટે સર્વ સામગ્રી લઈને તમે સ્વર્ગ વહેલા આવજો.

ચીતા તમે ચીરડની પ્રથમ તે ખડકાવજો,
વળી ઉપર ખીડીઓના બંડો ખાસ તે રખાવજો;
સળગાવવાને માચીસ બોકસનો ઓરડર તમે આપજો,
સર્વ સામગ્રી લઈને તમે સ્વર્ગ વહેલા આવજો.

હોટલનું ત્યાં નામ નથી તો વસ્તુ ક્યાંથી મળશે ?
અહા ! ગરમ ચહાના પ્યાલા બનાવી કેાણુ આપશે ?
કોકો અને કોરી તણુ ડબ્બા લાવવા સંભારશો,
સર્વ સામગ્રી લઈને તમે સ્વર્ગ વહેલા આવજો.

સોડા લેમનેની શીશીઓની પેટી પેક કરાવજો,
વળી અંદર વીશ્કી ખાન્ડીની બોટલોને રખાવજો;
ઝંજર ટોનીકની તપાસમાં ધ્યાન તમે રાખજો,
રાસખરીનો સવાદ ચાખવા સ્વર્ગ વહેલા આવજો.

ડોક્ટર કે ત્યાં વૈદ્ય નથી તો દવા કેાણુ આપશે ?
અહા ! તાકાત આપનાર ટોનીક ગોળીઓ કેાણુ તે ચખાડશે;
ફાડલીવર ઓછલ ને સીરપફ્રેસફ્રેટ લાવવા સંભારશો,
સર્વ સામગ્રી લઈ તમે સ્વર્ગ વહેલા આવજો.

એકાદ ઉંટ વેચને ખાસ લાવવા સંભારશો,
નાડી વેચના ઢાંગી નેતાને ખાસ તેડી લાવજો;
પેટ'ટ દવાનું પોકળ ચલાવનાર ત્રેફેસરને લાવજો,
સર્વ સામગ્રી લઈ તમે સ્વર્ગ વહેલા આવજો.

શ્રરાળ ખાનાખરાળના શોખીનો ધ્યાનમાં રાખશો,
જો જેન્ટલમેન હો તો પીપો પેક કરીને લાવશો;
ચપ્પીઈ ને ચણા ખાસ લાવવા સંભાળશો,
વળી સર્વ સામગ્રી લઈ તમે સ્વર્ગ વહેલા આવજો.

રમવાને પલેઈંગ કારડસના પતાં લાવવા સંભારજો,
વળી સોકટાંબાજીના શોખીનો ખાસ ધ્યાનમાં રાખશો;
જરથી તમે જેન્ટલમેન હો જે જોઈએ તે લાવશો,
સર્વ સામગ્રી લઈ તમે સ્વર્ગ વહેલા આવજો.

હેર કટીંગ સલુન ત્યાં નથી તો કેમ તમને ચાલશે,
અહા ! ફેશનેબલ બાલ તમારા કોણ ત્યાં કાપશે;
પ્રખ્યાત એક બારબર લાવવાને તે સંભારશો,
સર્વ સામગ્રી લઈ તમે સ્વર્ગ વહેલા આવજો.

નાટક ચેટકના નવીન નખરા કોણ બતાવશે,
તાલીમબાજ એકટીંગો કોણ ત્યાં દેખાડશે;
એકાદ હુશીયાર એકટરને સાથે તેડી લાવશો,
સર્વ સામગ્રી લઈ તમે સ્વર્ગ વહેલા આવજો.

ઓરડર પ્રથમ આપતાં ચહા લાવી કોણ આપશે,
અહા ! ગરમ ગરમ બજીયાનો સ્વાદ કોણ ચખાડશે;
માટે એકાદ હુશીયાર હોટકમેનને સાથે તમે લાવશો,
સર્વ સામગ્રી લઈ તમે સ્વર્ગ વહેલા આવજો.

કાલર નેકટાઇ ને પીનો પહેરવાને લાવશો,
 સ્ટોકીંગ સ્ટીકા લાવવા ખાસ તે સંભારશો;
 ચશ્મા અને ચીરૂ ખાસ સંભારી લાવશો,
 સર્વ સામગ્રી લઈ તમે સ્વર્ગે વહેલા આવજો.
 સાર ફેશનથી મળ્યો નહી કરતાં બહુ વીચાર;
 ફેશન વ્યસનના ફંદથી દુનીયા થઈ ખુવાર.

દારૂના ફાયદા.

તમારા કુટુંબને બીખ માગતું કરવું હોય તો દારૂડીયા બનો;
 ઘરમાં એક પાઇ પથુ રહેવા ના પામે તે કરવું હોય તો દારૂડીયા બનો.
 આબરૂનું પ્રદર્શન ભરવું હોય તો દારૂડીયા બનો;
 ધરની ખાચડીની પાસે જથ્થા દાગીના ન રાખવા હોય તો દારૂડીયા બનો.
 ધરના છોકરાને બીખ મગાવવી હોય તો દારૂડીયા બનો;
 શરીરનું સત્યાનાશ વારવું હોય તો દારૂડીયા બનો.
 આબરૂ અને બુદ્ધીના ખટારા ભરવા હોય તો દારૂડીયા બનો;
 દાકતરને ત્યાં દરરોજ જવું હોય તો દારૂડીયા બનો.
 ખરાબમાં ખરાબ કંગાળ અવસ્થા ભોગવવી હોય તો દારૂડીયા બનો;
 જલદી સ્વર્ગધામ જવું હોય તો દારૂડીયા બનો.
 કુરાન બાઇબલ ગીતાનું અપમાન કરવું હોય તો દારૂડીયા બનો;
 કાયમના માટે અશક્ત બનવું હોય તો દારૂડીયા બનો.
 કાયમના માટે રોગી બનવું હોય તો દારૂડીયા બનો;
 બુદ્ધાપો જલદી લાવવો હોય તો દારૂડીયા બનો.
 ખાવાને પુરતું અન્ન ના મળે તેમ કરવું હોય તો દારૂડીયા બનો;
 અન્નરમાં કોઈ પૈસાનું ધીરે નહી તેમ કરવું હોય તો દારૂડીયા બનો.
 (દુનીયાનું નીકંદન કરનાર દારૂ ને વ્યભિચાર છે.)

દારૂની દુનીયાં ઉપર ચડાઈ.

—:૦:—

દારૂ કહે આ દુનીયા માંહી દેવ સરીખો હું મણુતો;
 સર્વ વ્યસનની માંહી પહેલે નાંખર પંકાતો.
 ગીતા કુરાન ને બાઈબલ મુજને બહુ ધીક્કારે છે;
 પણ તે ધર્મના પાલન કરનારા માન મને બહુ આપે છે.
 કોઈ જાના કોઈ ઘેરે કોઈ પીઠે જઈને પીતા;
 ધર્મ દોષના બાદ થકી આજે વીરલા નર તે ખીતા.
 પ્યાલો પ્રથમ પેટમાં પડતાં જોર શરીરમાં જણાતું;
 ખીજો પ્યાલો ચહડાવતાં તો મહોડું બાઇનું ધુર શકતું.
 રાજને પણ ગાય થકી તો રાંક અતી તેતો કર્યા;
 શરાબની સહેલ કરતાં સીધા સોનાપુરમેં ગયા.
 દારૂ તારૂ કારૂ મહોડું તે દુનીયાને દીવાની કીધી;
 કંઈ જણાયે પ્યાલો પીતાં ઇજ્જત આબરૂ મુકી દીધી.
 ઘરની નારીનાં ઘરેણા વેચ્યાં પ્યાલો પીવાને કાજ;
 શરાબ સાથે શોખજ કરતાં મુકી ઇજ્જત ને લાજ.
 ઘી દુધ સાકર ખાવાનું મુકી શરાબ કેમ બાવે છે;
 ચમપુરીમાં જવાનો રસ્તો જલદી તે ખતાવે છે.
 કુદરત પણ કોપાયમાન થાતાં કેર અતી પછી કરે છે;
 મુવાલી જેવા હાલે પછીથી મસ્ત થઈને ફરે છે.
 શરીરની શક્તિ ચાલી જતી નુર જરા નહી દેખાતું;
 આવી સરસ ઉત્તતી દેખી મન બહુ કેમ હરખાતું?
 શંકર કહે સજ્જન બંધુ દારૂથી શું ફાયદા મળશે?
 ધન, દોલત, ઇજ્જત ને આબરૂ સદાને માટે ટળશે.

સુધરેલાની એમ બાબત છે.

ગઝલ.

સુધારામાં વધી ફેશન, વળી વધ્યાં બહુ વ્યસન;
 અમારે બનવું છે ઇંગ્લીશ મેન, અમારી એમ બાબત છે.
 ચડાવી નેકટાઇ ને કાલર, પછીથી અન્યા તે સર;
 પણ ખીસા નથી બાઇ તર, અમારી એમ બાબત છે.
 પરાણે પચીસ કમાતા, તેમાંથી લોજમાં ખાતા;
 બાકીના બડે વ્યસનોમાં જતા, અમારી એમ બાબત છે.
 ખગારે તો પુર થાતુ, અરેરે મન્યલી ભાતુ;
 બુવો ફેશનનું ખાતુ, અમારી એમ બાબત છે.
 અરે? સાહેબ થઇને ફરવું, માથે કરજ ખુખ કરવું;
 ફેશનની હોળીએ બળવું, અમારી એમ બાબત છે.
 ચહા, આંડી અને બોટલ, ચોથી વહાલી લાગે છે હોટલ;
 અઢારે વર્ણ ત્યાં જમે છે, અમારી એમ બાબત છે.
 ખુટ, સ્ટોકીંગ, દડો ને દાડ, આચાર વીના તો અંધાર;
 કેવું છે સ્વર્ગનું બાર, અમારી એમ બાબત છે.
 સ્ત્રીઓને શોખીન બનાવીશું, અરે ફેશનેબલ ફ્રાક પહેરાવીશું;
 ફેશનેબલ માર્ગ બતાવીશું, અમારી એમ બાબત છે.
 સુધારો બહુ જો કરતા, શરીરે સીક તો પડતા;
 દવા લેવા રોજ રખડતા, અમારી એમ બાબત છે.
 શરીરમાં શક્તિ ના દેખાતી, બુદ્ધી બાર કેસ દોડી તો જતી;
 ઉત્તતી આવી તો થાતી, અમારી એમ બાબત છે.
 નીતી વીના ઉત્તતી નહીં થાશે, બ્રહ્મચર્ય વીના દુઃખ નહીં જાશે;
 કળા વીના જહોજલાલી નહીં થાશે, ખરી અજમાવેલી બાબત છે.

ધરનો સ્વામી લલે બીખ માગે પથુ હું ફેશનેબલ થઈ ફરવાની.

કયા સાંભળો ફેશન કેરી સુધારામાં હું શું શું કરવાની ?
 ધરનો સ્વામી લલે બીખ માગે હું ફેશનેબલ થઈ ફરવાની.
 ફેશનેબલ પોલકા પહેરી ફેશનમાં ગુલ થાવાની,
 ફેશનેબલ ધાધરા સીવડાવી આનંદમાં તો રહેવાની;
 ચાલ પથુ અપ દુ કેટ ફેશની ચાલે ચાલવાની—ધરનો○
 જુના રીવાજોને જુતા મારી બારીક વસ્ત્ર પહેરવાની,
 અંગ ઉઘાડું દેખાશે તેની પરવા જરા નહીં કરવાની;
 કાળા મુખને ગોરૂ બનાવવા પાવડર ઉપર લગાવવાની—ધરનો○
 નાટક જોવા જાતે હું આનંદથી ત્યાં જવાની
 ધરનો સ્વામી બીખ માગે તેની દરકાર જરા નહીં કરવાની;
 એડીવાળા જુટ પહેરી છત્રી ઝાલી ફરવાની—ધરનો○
 ફક્કડ ફેશનેબલ બાલ હોરીને સેંથો અંદર મુકવાની,
 ટાપ ટીપ ને ધોરકો કરવા બનતું હું તો કરવાની;
 મડમ બનવાને કાળે હું હીંદુપણું છોડવાની—ધરનો○
 ફેશનેબલ બીલોરી કાચની બંગડીયો હું પહેરવાની,
 ધરમાં નાણા ના હોય તો ઉધારે મંગાવવાની;
 નીતી દયા ને સદાચારનો સુધારો કયે બલે કરવાની—ધરનો○

પંદર લાખની પુંજીનું પાણી.

સુરત શહેરનો સફરી શેઠીઓ મુંબઈ કમાવવાને આવ્યો,
 પુંજીમાં પંદર લાખ રૂપીઆ સ્ત્રીને તો સાથે લાવ્યો.

આન્ટ રોડના સ્ટેશન ઉતરી લોજ તરફ વીદામરી કરી,
 ફરસ્ટ ક્લાસ રૂમ રાખીને ચાર્જ દીધો સધળો ભરી.
 વીકટોરીઆને બાડે કરીને આખા શહેરની પ્રદક્ષણા કરી,
 ધંધા જેટલા ધ્યાનમાં આવ્યા લીધા સધળા હૃદયમાં ધરી.
 શોખીન નરનારી શહેર માંહી શોખ સારો કરવાને લાગ્યાં,
 નાટક ચેટક સીનેમેટોગ્રાફ આનંદ જોવા લાગ્યાં.
 પુંજ હતી પોતાની પાસે દીલમાં જરા નહી ગભરાતાં,
 અનેક ફેશનેબલ ચીજો વહેરી આનંદ માંહી હરખાતાં.
 સ્વર્ગ પુરી આ મુંબઈ નગરીમાં માત પીતાની ખોટ દેખાતી,
 આકીની તો બધી ચીજો મુંબઈ નગરીમાં નાણાંથી મળતી.
 ધણા દીવસની મોજ પછીથી અનેક તરંગો દીલમાં કર્યાં,
 અનેક ધંધા શોધી કહાડી પગલાં તેની પાછળ ભર્યાં.
 સર્વ ધંધામાં સટ્ટાનો ધંધો સારો દેખાવાને લાગ્યો,
 સટ્ટા કરવા સટ્ટા રે કરવાનો તરંગ દીલમાં તો જાગ્યો.
 પામધુની પર પેઢી રાખી દુકાન સારી શણગારી,
 અપ દુ ડેઈટ ફેશનેબલ બનવા મનમાં લીધું વીચારી.
 ખીલોરી કાચના બહોળા તકતા દુકાનમાં દીધા લગાવી,
 હાંડી ઝુમરના ત્યાં ગલાસો દીધા પુશકળ લટકાવી.
 પરપોટીયા બેંકમાં નાણાં મુકી વહેવાર ચાલુ પોતે કર્યાં,
 વાળનું વગડાવી પ્રખ્યાત થઈને ઓલ શહેરમાં પોતે ફર્યાં.
 પાંચ દસ ગુમાસ્તા રાખી ધમધોઢાર ધંધો ચલાવ્યો,
 પવન ખાવાને ઈલેક્ટ્રીક પંખો દુકાન માંહી રખાવ્યો.
 ટાઇપ રાઇટીંગ મશીન રાખ્યું સફાઈથી કામો કરવાને,
 ભોગાભોગી ધીરધારનો ધંધો લાગ્યો સટોરીઓ કરવાને.

ખાંચ કમાયો પચીસ કમાયો રૂપીઆ લાગ્યો કમાવવાને,
 પચીસ મુકીયા પચાસ મુકીયા રૂપીઆ ખોવા માંડ્યા હજારોને.
 ખીજનેસમાં પુર નોલેજ ન હતું પારકી શીખામણે ધંધો કરતો હતો,
 સદા બજારમાં સદા કરવા દીવસે ઉઠી ત્યાંજ જતો.
 રૂના સદા કરતાં કરતાં રૂપીઆ પુશકળ કમાવવાને લાગ્યો,
 ચાંદીનો તો સદા કરવા વીચાર દીલમાં ત્યાં જાગ્યો.
 વીનાશ કાળે વીપરીત બુદ્ધિ આ ગૃહસ્થની થવા લાગી,
 ચાંદાનો તો સદા કરતાં પુંજ પુશકળ હાથ લાગી.
 બીલડીંગ પોતાના ધરની બંધાવી દીલમાં બહુ રાજીજ થયો,
 બોમ્બે શહેરના સદા બજારમાં પ્રખ્યાત પોતે થઇ ગયો.
 ધીરધાર ને સદાનો ધંધો ધમધોકાર કરવાને લાગ્યો,
 મસત મુનીઓ દુકાનમાં રાખી વેપાર મોટો ચલાવ્યો.
 ટેલીફોન નંબર તેર હજારની પેઢી ઓળખાવવાને લાગી,
 ચાંદીનો તો સદા કરતાં ગોળી જખરી લાઇને વાગી.
 પચીસ લાખનો ચોખો ચાંદો લાઇ સાહેબના કરમમાં આવ્યો,
 ઢીલાઢસ ટાંટીયા ને વીલે મોહડે ઘેર આવ્યો.
 પચીસ લાખ રૂપીઆ પુરા કેવી રીતે તે કરશું,
 ઇજ્જત આપર રાખીને આ દુનીઆમાં કેમ કરીને કરશું.
 અનેક વીચારો કર્યા પછી મારવાડી સાથે ટેલીફોન ચલાવે છે,
 તેર હજાર નંબરની પ્રખ્યાત પેઢીનો માલીક તમને બોલાવે છે.
 પાયધુનીની પ્રખ્યાત પેઢી હતી ને મારવાડીને સંદેશ ન આવ્યો,
 શું કામ શેઠજી છે તમારે સંદેશો ટેલીફોનથી તુરત કહાવ્યો.
 નાણા સંબંધી કામ તમારું છે જલદી અહીયાં આવોને,
 સવડ બને જો સારી રીતે વીશ લાખના ચેક લાવોને.
 મારવાડી જણે દાવ સારો છે ને ગરજે બાબ સાર મળશે,
 બંદાનો તો ફેરાનો ફાયદો સારી રીતે તે મળશે.

વીઠટોરીયાની અંદર બેસી મારવાડી સટ્ટોરીયાને ધરે મયો,
 શેઠજીને પધારતા સાથે આનંદ સતકાર ખુબ મયો.
 વીશ લાખ રૂપીઆ જોઈએ હમારે કેમ તમારાથી બની શકશે,
 બાળ પછુ સારી રીતે સવડ પડતું તે મળશે.
 સાત ટકાના સારા બ્યાળે રૂપીઆ વીશ લાખ તેને ધીર્યા,
 બોમ્બે બેંકના ચેક આપી શેઠજી ત્યાંથી પાછા ફર્યા.
 બીજે દીવસે બીલડીંગને બાઈડીનું ધરેણું ધરાણે મુકી દીધું,
 પચીસ લાખમાંથી બાવીશ લાખનું દેવુ બાઈએ ચુકવી દીધું.
 ઈજ્જત રાખવાને માટે ગાંઠની મુડી મુકી દીધી,
 ધીરધાર કરવાને માટે નાણાં વીના પેઢી બંધ કીધી.
 જમે મુકનારા લોકોએ પવન ઝપાટે વાત સાંભરી,
 નાણા પાછા મેળવવાને ચાલ્યા ઈરાદો ત્યાંજ કરી.
 પંદર લાખની પોતાની પુંજ ગુમાવતાં તેવીશ લાખનું કરજ થયું,
 સદા કેરા ધંધા કરતાં ગઈનું ગોપીચંદન ચાલી ગયું.
 ઉપરા ઉપરી જનસમાજમાંથી દાવા લાગ્યા કરવાને,
 સદાનો તો ધંધો કરતાં બાઈ લાગ્યા પોકા મુકવાને.
 વીશ લાખ ધીરનાર મારવાડીને પૈસો પાછો એક ના ભર્યો,
 હાઈ કોર્ટનો આશરો લેઈને દાવો તેને તુરત કર્યો.
 પુરી જુબાની કોર્ટ લેતાં સાર નીકળી તે આવ્યો,
 સાદા આતો સદગ્રહસ્થે સધળો પૈસો સદામાં ગુમાવ્યો.
 ઈજ્જત આપરૂ રાખવા કાળે નારીના ધરેણાં વેચી દીધાં,
 બીલડીંગ વેચી બીજું વેચીને થોડા નાણા પુરાં કીધાં.
 પાસે પાઈ દેખાતી નથી આ ગૃહસ્થ હવે તો શું કરશે,
 બાવીશ પચીસ લાખનું દેવું કેવી રીતે બાઇ ભરશે.
 ન્યાયાધીશે દયા લાવી નાદારીમાં તો ઠરાવ્યો,
 સધળા જણની દાવા સાંભળી કેશ કહાડી તો નાંખ્યો.

મારવાડી કહે ખારજ વાગ્યા વીજ લાખનું પાણી ચયું,
 હોંસ સકતી ને શુરાતન સધળું તરત ચાલ્યું ચયું.
 પોતે પછીથી આદર ઓઢી બેઠો ત્યાં તો રોવાને,
 મારવાડીને ફળેતો લાગ્યા ત્યાં તો લોકો જોવાને.
 સદાનો તો ધંધો કરતો શેઠીયો પાયમાલ થયો,
 મારવાડીને ઈજ્જત આપરૂ સાથે લેતોજ ગયો.
 ભારે વ્યાજ સટોરીયા સાથે લેતા ગાંઠની મુડી ગુમાવી,
 મારવાડીએ ત્યાંથી પછી ખુબી એક ચલાવી.
 મુંબાઇ નગરી છોડીને કલકતા તરફ ચાલ્યો ગયો,
 જાંકરલાલે સ્વપના માંહ આ સધળો તરંગ જોયો.
 સદા કેરા ધંધા કરશે કોક દીવસ નક્કી ખાડે પડશે,
 ધન ઈજ્જત ને આપરૂ નક્કી ખુવાર તે કરશે.
 પ્રભુ સર્વ બંધુને શુદ્ધ બુદ્ધી આપે આશા એવી રાખું છું,
 હામા કરશે હે દેશી બાઇઓ મારી તમારી માગું છું.
 ઈશ્વર કૃપાથી અન્ય ઉદ્યોગો તમને આવી તો મળશે,
 સદા કેરો કુછંદ છોડતાં સર્વ દુઃખડાં તો ટળશે.

આજ કાલના વધારા.

ફરસટ આ દુનીયા માંહી ફક્કડ મેનો બહુ વધવાના,
 કાલર નેકટાર્થ ગળે લગાવી આનંદમાંહ ફરવાના;
 ખુટ રટોકીંગથી સજ ચર્મને સ્ટીક ઝાલી ફરવાના,
 ઓલ દુનીયાની માંહી આવા સુધારા બહુ વધવાના.
 બીજે બીડી મરચન્ડો આ દુનીયા માંહી બહુ દેખાવવાના,
 ગલીએ ગલીએ દુકાન કહાડી બાઇસાહેબ બેસવાના;
 લોહીનું પાણી થારો ફાયદા એટલા થાવાના.—ઓલ.

ત્રીજે દી મરચન્દો આ દુનીયામાં બહુ દેખાવવાના,
 કોઈ મસાણી તો કોઈ સમસાણી હોટલના માલીક થાવાના;
 ચાલી બેઠો દુર કરીને સાથે બેસી જમવાના.—ઓલ૦
 ચોથે કંઈ ચાલાક નરો રોપ મારીને ફરવાના,
 ફેશનેબલ કપડાં પહેરી ટાપટીપ પુરતી કરવાના;
 ઘરની અંદર નાણા માટે શંખમશંખા ઉડવાના.—ઓલ૦
 પીંચથબાઇ ફોટોગ્રાફર ફ્રેનોલોજીસ્ટ વધવાના,
 બીજીય તમારું દોઢીયાં આપો જલદી બાપી આપવાના;
 પોતાનું બીજી કયારે ખુલશે તે માત્ર ભગવાન જાણવાના.—ઓલ૦
 છઠ્ઠે છન્નુ ટકા બાઇ છ વ્યસનોમાંથી કોઇક બચવાના,
 ચહા, ચીરૂઠ, આન્ડી ને સીગારેટ ઘણા જણા તો પીવાના;
 પરધન હરતાં ખરાબ કામ કરતાં કોઈ વીરલા નરતો ડરવાના.—
 ઓલ૦

સાતમે ખાનગી સરવીસ કરનારા આ દુનીયામાં બહુ વધવાના,
 ટક્કાના ત્રણ શેરે દમડીના દોઢ શેરે ઉપર માગ્યા બે મલવાના;
 નોન મેટરીકની વેલ્યુ બાર્થ કોઇ બાગ્યેજ કરવાના.—ઓલ૦
 આઠમે મીથ્યા આડંબર આ દુનીયા બહુ લોકો કરવાના,
 દેખાદેખી વ્યસનોમાં ને ફેશનમાં બહુ ફસવાના;
 પાકો વીચાર કર્યા વીના તન, મન, ધનની પાયમાલી કરવાના.—
 ઓલ૦

નવવે કોઇ નાડી વેદો આ દુનીયામાં એકાદ પુસ્તક વાંચી થાવાના,
 નાડી તપાસની પરીક્ષામાં ઢઢા જેટલું જાણવાના;
 ખરા વૈદક શાસ્ત્રીને કલંક આવા લગાડવાના.—ઓલ૦
 દશમે આ દુનીયાની માંછી ડોસા જલદી બનવાના,
 જીવાનીના ખરા જોશને બ્રષ્ટ કરી તો નાંખવાના;
 જીવાનીમાં ખુદ જોવા હાલ હવે યુવાનોના દેખાવાના.—ઓલ૦

અગીઆરમે આ ઈન્ડિયા માંડી રોગી મેનો બહુ વધવાના,
 કોઈને સીકનેસ કોઈને વીકનેસ કનઝંપશન કોન્સ્ટીપેશન થાવાના.
 કોઈને ચાંદી કોઈને પરખીયા કોઈને વીસફોટક થાવાના—ઓલ
 બારમે બેરીસ્ટર, પ્લીડર, સોલ્ડીસીટર બહુ વધવાના,
 ડોક્ટર, સૌરટર, મીસટર, ટ્યુટર ટર ટર ડીગ્રી મેળવી ફરવાના;
 ટર ટર સો કોઈ થાશે જરૂરી તર કોઈ લાગ્યે થાવાના.—ઓલ
 તેરમે ત્રીભુવન કૃપા કરે ને ખીટીશ રાજ અમર રહે,
 શંકરલાલ તો માશી માગી સર્વ બોધ તમને કહે;
 નીતી, સદાચાર, સદગુણ વધારી આનંદમાં જે કોઈ રહેશે,
 સ્વર્ગમાંથી ઝરતું અમૃત વીરલો નર તે તો પીશે.

મુંબઈની કમાણી મુંબઈમાં સમાણી.

—:૦:—

મન્યલી સરવઈયું.

લોકો ભલે વીચાર કરી કરીને આ દુનીઆમાં થાકવાના,
 પણ પૈસાદાર અક્કલ વીના કોઈ લાગ્યેજ થાવાના.
 શોખ લાગ્યા ફેશન કેરા પાયમાલ તેમાં થાવાના,
 મુંબઈ નગરીના કમાયલા નાણાં મોજ શોખોમાં જવાનાં.
 ખયાસ રૂપીઆ પરાણે કમાતા તેમાંથી બે રૂપીઆ પાનપટીમાં જવાના,
 ફરસ્ટ ક્લાસ વોશીંગ કમ્પની સહેલમાં બે રૂપીઆ ખરચાવાના;
 હુ રૂપીઆ તલક ખીડીઓની મોજશોખમાં જવાના—મુંબઈ.
 સારો બારબર હેરકટીંગમાં મળે તેમાં એકાદ રૂપીઆ ખરચવાના,
 સેન્ટ લવન્ડરની શોખ શહેલમાં એકાદ રૂપીઆ વાપરવાના;
 વીરૂ સીગારેટના શોખીન વ્યસનોમાં એકાદ બે ખરચાવાના—મુંબઈ.

હોટલમાં તો હાજરી આપતો દરરોજના એકાદમે આના જવાના,
 એ હીસાએ ફાર રૂપીઝ મહીનામાં વપરાવાના;
 બાર્ડ દોસ્તોને ટી પાર્ટી આપતાં એ રૂપીઆ તો જવાના—મુંબઈ.
 નાટક દેવની દરજ્જા કરવા જતાં એ રૂપીઆ ખરચાવાના,
 વળી શોખ હોય જો ખોટલનો એ ચાર તેમાં જવાના;
 સોડા-લેમન-જાંજર માંહી એકાદ રૂપીઓ ખરચ કરવાના—મુંબઈ.
 પચાસ રૂપીઆની માંદીથી વીશ પચીશ આવી રીતે ખરચાવાના,
 બાકીના રહેલા રૂપીઆમાંથી કુટુંબ ખરચ કેવી રીતે કરવાના;
 કંઈક બંધુ ઉધારે લાવી પણ રોપ પુરતો મારવાના—મુંબઈ.
 ફરસ્ટ બંધુ ઇશ્વરને આ દુનીયામાં કોઈ માનવાના,
 સેકન્ડ બંધુ કરકસર ને નીરવ્યસની થઈ ફરવાના;
 ત્રીજો બંધુ ઉદ્યોગ દુનર યા ઉત્તમ નોકરી કરવાના (સુખી).

ઉપકાર.

હિન્દુ, મુસલમાન, પારસી, યુરોપીઅન અને યુરેઝીઅન, જે
 ભાઈઓએ આ ચોપડી વાંચી તેના કાવ્યો સાંભળી મને જે ઉત્તે-
 જન આપ્યું છે તેમનો ખરા અંતઃકરણપૂર્વક આભાર માનું છું.
 મારા લખવાનો ઉદ્દેશ માત્ર દરેક બંધુ દુરાચાર, દુષ્ટ વ્યસન,
 ફેશન આદીથી દરેક મનુષ્ય બચવા પામે કે જેથી તેમને દુષ્ટ
 વ્યસનો છોડવાથી ખરી તનદુસ્તી, દુરાચાર છોડવાથી સદગુણ ને
 ફેશન છોડવાથી ધનનો બચાવ અવશ્ય થશે. છતાં કોઈ પણ સ્થળે
 મારી ભુલ ખોલવા, ચાલવામાં કે લખવામાં દેખાય તો ખરા અંતઃ-
 કરણથી માફી આપશે.

તમે ચોપડી ખરીદી જે ઉત્તેજન આપે છે તે નાણા સરી-
 , સરી સારી ખીલવણી કરવાની શોધોમાં વપરાય છે.

બી. સેવક,

શંકરલાલ પી. વ્યાસ.

હે પ્રભુ ન્યાયી ક્ષીટીશ રાજ અમર રહો !

—:~:—

(કાવ્ય બીજું—રાજ જય જય ગરવી ગુજરાત.)

લેખક:—શંકરલાલ પિતામ્બર વ્યાસ.

અમર તપો આ રાજ, પ્રભુજી અમર તપો આ રાજ;
 ના રહે કોઈ મનુષ્યના રાજ, પ્રભુજી અમર તપો આ રાજ—
 સુલેહ સંપ દુનીયામાં વધ્યાં ને થયો વીજ્ઞાનનો પ્રકાશ,
 ન્યાય ન્યાય દુનીયામાં વધે ને હુન્નર ખીલે જાય.—અમર.
 કોઈ કોઈથી લડે નહીં ને કરે છે મનુષ્ય કલોલ,
 ચોર ડાકુના ભયના ત્રાસને કીધો મરણને તોલ.—અમર.
 જ્યોર્જ રાજ ધણું જીવે ને ધણું જીવે મેરી માત,
 ક્ષીટીશ રાજ આ દુનીયા માંહી ન્યાય દયા માટે થયું પ્રખ્યાત—
 અમર.

છપાવનાર:—શંકરલાલ પિતામ્બર વ્યાસ.

[૩૯૪X૭૪.

છાલનું ઠેકાણું:—મગનભાગ, પરેલ રોડ—મુંબઈ.

છાપનાર:—શ્રી. મગનલાલ જગજીવનદાસ.

ઠેકાણું—શ્રી 'સરસ્વતી' છાપખાનું, ૩૫૬, નાગદેવી રસ્તો, મુંબઈ.

